DÜNYA HAREKET EDİYOR

Dönme ve dolanma hareketlerini keşfedelim.

Kendi ekseninde DÖNME

Güneş çevresinde DOLANMA

1 İki hareketi karşılaştırın.

DÖNME	DOLANMA
Süre: yaklaşık 24 saat Adı: 1 gün Sonuç: gece ve gündüz Yön: batıdan doğuya	Süre: 365 gün 6 saat Adı: 1 yıl Sonuç: eksen eğikliğiyle birlikte mevsimler

2 Doğru kutuya D (dönme) veya G (dolanma) yazın.

- ☐ Gece ve gündüz oluşur.
- ☐ Bir yıl tamamlanır.
- ☐ Gün içinde gölge yönü değişir.
- ☐ Mevsimler oluşur.
- ☐ 24 saatte tamamlanır.
- ☐ 365 gün 6 saat sürer.

MERAK KÖŞESİ Dünya dönüyor olsa da bunu hissetmeyiz; çünkü hava ve biz de Dünya ile birlikte hareket ederiz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

DÜNYA'NIN DÖNME HAREKETİ

Bir tam dönüş yaklaşık 24 saat sürer.

Dünya, hayalî ekseni çevresinde batıdan doğuya döner. Güneş'e bakan bölüm aydınlık, öteki bölüm karanlıktır. Dünya döndükçe bulunduğumuz yer sırayla aydınlık ve karanlık bölgeden geçer; gece ve gündüz birbirini izler.

1 Bir günün bölümlerini inceleyin ve özelliklerini yazın.

SABAH

Güneş doğuda • Uzun gölge

ÖĞLE

Güneş yüksekte • Kısa gölge

AKŞAM

Güneş batıda • Uzun gölge

GECE

Güneş görünmez • Karanlık

2 Dünya döndükçe yaşananları sırayla inceleyin.

1. **Bulunduğumuz yer Güneş'e döner.**
2. **Gündüz yaşanır.**
3. **Bulunduğumuz yer Güneş'ten uzaklaşır.**
4. **Gece yaşanır.**

3 Boşlukları doldurun.

24 saat • gece • gündüz • batıdan doğuya • dönme

Dünya'nın kendi ekseni çevresindeki hareketine _____ denir.

_____

Bu hareket yaklaşık _____ sürer.

_____

Dünya, _____ yönünde döner.

_____

Aydınlık bölgede _____, karanlık bölgede _____ yaşanır.

_____

4 Doğru mu, yanlış mı?

- ☐ Dünya'nın dönmesi bir gün sürer.
- ☐ Güneş, Dünya'nın çevresinde günlük tur atar.
- ☐ Gece ve gündüz Dünya'nın dönmesiyle oluşur.
- ☐ Dünya batıdan doğuya döner.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

GÜNEŞ VE GÖLGELER

Dünya döndükçe Güneş'in gökyüzündeki görünür konumu değişir.

Sabah: uzun gölge • Öğle: en kısa gölge • Akşamüstü: uzun gölge

1 Görseldeki üç zamanı karşılaştırın.

Zaman	Güneş'in konumu	Gölgenin uzunluğu	Gölgenin yönü
Sabah			
Öğle			
Akşamüstü			

2 Çıkarım yapın.

Öğle vakti gölgenin kısa olmasının nedeni nedir?

_____

Güneş batıdayken gölge hangi tarafa uzanır?

_____

Bir ağacın gölgesini gün boyunca ölçsek ne değişir?

_____

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

DÜNYA'NIN DOLANMA HAREKETİ

Güneş çevresindeki bir tur bir yılı oluşturur.

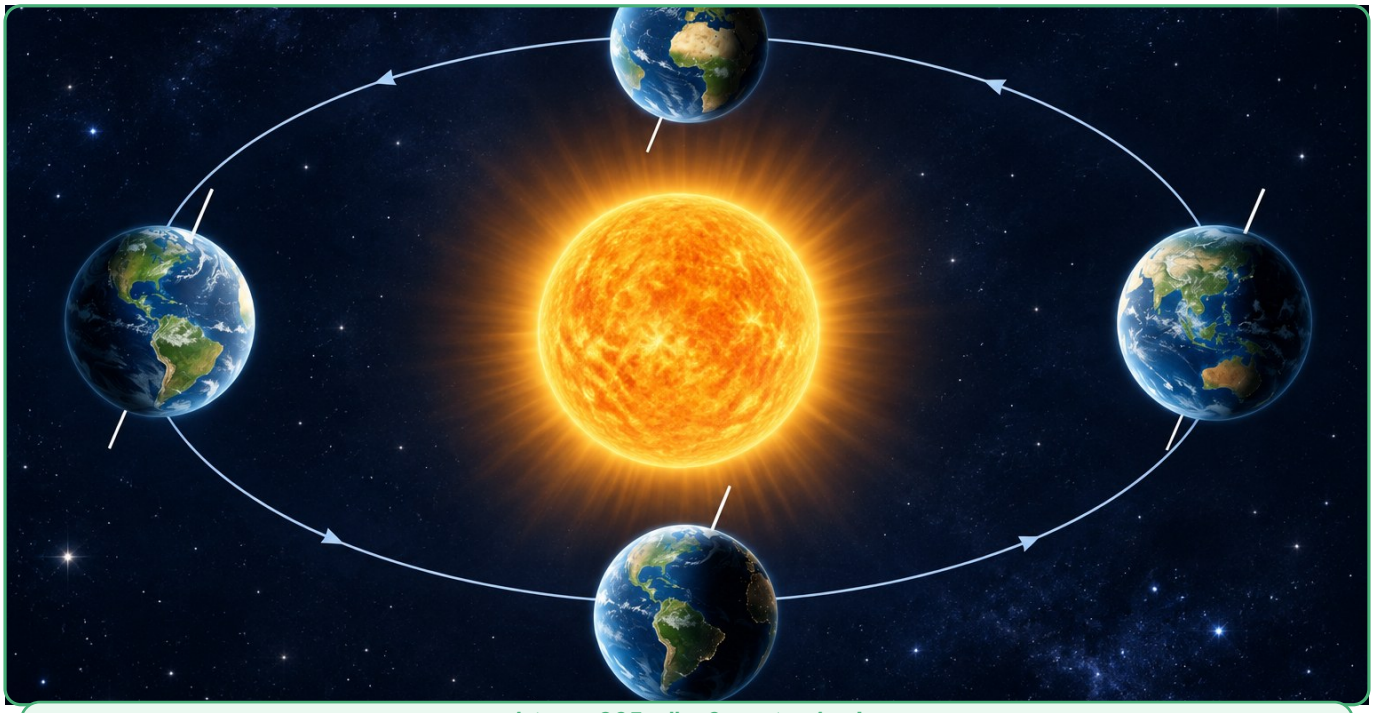

1 tur = 365 gün 6 saat ≈ 1 yıl

1 Dolanma hareketini tamamlayın.

Dünya, _____ çevresinde dolanır.

_____

Bir tam dolanma yaklaşık _____ sürer.

_____

Bu süreye _____ denir.

_____

Dünya'nın izlediği yola _____ adı verilir.

_____

2 Artan saatleri düşünün.

Her yıl yaklaşık 6 saat artar. Dört yılda yaklaşık 24 saat, yani 1 gün eder. Bu gün şubat ayına eklenir.

Etkinlik: 6 + 6 + 6 + 6 = ____ saat Bu süre = ____ gün Bu yıla ____ yıl denir.

BİLGİ NOTU Artık yıl 366 gündür. Şubat ayı 29 gün çeker.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

MEVSİMLER NASIL OLUŞUR?

Eksen eğikliği ve dolanma hareketi birlikte etkilidir.

Dünya'nın ekseni yaklaşık 23,5° eğiktir. Dünya Güneş'in çevresinde dolanırken ekseninin yönü büyük ölçüde aynı kalır. Bu nedenle yarım küreler yıl içinde Güneş ışınlarını farklı açılarla alır ve mevsimler oluşur. Mevsimlerin nedeni Dünya'nın Güneş'e yaklaşıp uzaklaşması değildir.

1 Türkiye için mevsim kartlarını tamamlayın.

İLKBAHAR	YAZ	SONBAHAR	KIŞ
Mart–Nisan–Mayıs	Haziran–Temmuz–Ağustos	Eylül–Ekim–Kasım	Aralık–Ocak–Şubat

2 Tarihleri uygun bilgilerle eşleştirin.

21 Mart	Gece ve gündüz yaklaşık eşittir.
21 Haziran	Türkiye'de gündüz süresi en uzundur.
23 Eylül	Gece ve gündüz yaklaşık eşittir.
21 Aralık	Türkiye'de gece süresi en uzundur.

3 Kavramları uygun boşluklara yazın.

eksen • yörünge • 24 saat • 365 gün 6 saat • gece-gündüz • mevsimler

Dünya, _____ çevresinde döner.

Güneş çevresindeki yoluna _____ denir.

Dönme yaklaşık _____ sürer.

Dolanma yaklaşık _____ sürer.

Dönme sonucunda _____ oluşur.

Eksen eğikliği ve dolanma sonucunda _____ oluşur.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Her soruda doğru seçeneği işaretleyin.

1 Dünya'nın kendi ekseni çevresindeki hareketi hangisidir?

- Dönme
- Dolanma
- Salınım

2 Bir tam dönme hareketi yaklaşık ne kadar sürer?

- 12 saat
- 24 saat
- 1 yıl

3 Gece ve gündüzün oluşmasının temel nedeni nedir?

- Dönme
- Dolanma
- Ay

4 Dünya hangi yönde döner?

- Batıdan doğuya
- Doğudan batıya
- Kuzeyden güneye

5 Öğle vakti gölge genellikle nasıldır?

- En uzun
- En kısa
- Yoktur

6 Dünya'nın Güneş çevresindeki hareketi hangisidir?

- Dönme
- Dolanma
- Sallanma

7 Bir tam dolanma yaklaşık ne kadar sürer?

- 1 gün
- 1 ay
- 365 gün 6 saat

8 Dört yılda bir şubata eklenen gün hangi yıl türünü oluşturur?

- Artık yıl
- Yarım yıl
- Takvim dışı yıl

9 Mevsimlerin oluşmasında hangi ikili etkilidir?

- Eksen eğikliği+dolanma
- Dönme+Ay
- Uzaklık+bulutlar

10 Türkiye'de en uzun gündüz yaklaşık hangi tarihtedir?

- 21 Haziran
- 21 Aralık
- 23 Eylül

11 Gece ve gündüzün yaklaşık eşit olduğu tarihlerden biri hangisidir?

- 21 Mart
- 21 Haziran
- 21 Aralık

12 Sabah Güneş doğudayken gölge yaklaşık hangi yöne uzanır?

- Batıya
- Doğuya
- Yukarıya

13 Dünya'nın çevresinde döndüğü hayalî çizgi nedir?

- Eksen
- Yörünge
- Ekvator

14 Dünya'nın Güneş çevresinde izlediği yol nedir?

- Eksen
- Yörünge
- Kutup

15 Hangisi dönme hareketinin sonucudur?

- Gece-gündüz
- Mevsimler
- Bir yıl

16 Hangisi yanlıştır?

- Dünya döner
- Dünya dolanır
- Mevsimler yalnız uzaklığa bağlıdır

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026